

WIE LUISTERT, GAAT ZIEN MET NIEUWE OGEN

Nieuwjaar

Wat een toeval! Vandaag, 1 januari, zondag, eerste dag van een nieuw jaar en de achtste dag na kerstmis. En wij mogen hier bijeen zijn. Velen worden waarschijnlijk deze morgen wat sloom wakker na een avond van veel te veel. Te veel eten, drinken, praten, dansen en vuurwerklawaaï. Misschien dat het nieuwjaarsconcert uit Wenen de kater een beetje kan verjagen op deze stille zondag. Maar wij zijn hier en horen Lucas vertellen over een ontmoeting in de tempel van Jeruzalem die de ogen van Simeon en Hanna en van Jozef en Maria opent voor het begin van een nieuwe toekomst. 'Het is al begonnen, zie je het niet?' roept de profeet Jesaja. Dit 40 dagen jonge kind dat Simeon in zijn armen draagt is het begin van een revolutie. Het Koninkrijk is aangebroken, in het verborgene en onopvallend. Vrede en licht beginnen te stralen voor allen.

Dit verhaal klinkt van oudsher op 2 februari. Veertig dagen na kerstmis. In de oosterse kerken wordt deze dag het feest van de Ontmoeting genoemd en hier in het westen draagt het de naam: Maria Lichtmis. Er wordt die dag een lichtprocessie gehouden om het licht dat Simeon en Hanna hebben ontdekt de wereld in te dragen. En met dit feest op 2 februari eindigt liturgisch de kersttijd om op 3 februari met de zegen van Blasius op weg te gaan naar Pasen, het hartsgeheim van de christelijke levensweg.

Een week geleden hoorden we het geboorteverhaal van Jezus. Geen plaats in de herberg, maar wel in een kribbe, een voerbak. En herders die door engelen bewogen in de nacht dit pasgeboren kind komen begroeten en verwarmen. Daarmee is zijn menselijke oorsprong getekend. Hij staat in de traditie van herders, nomaden, mensen die rondtrekken in een kleine groep met hun dieren op zoek naar gras en water, naar een plek om tijdelijk te leven. Mensen onderweg die luisteren waarheen de Levende hen voorgaat. Geen vastgeroeste, angstige en op zekerheid spelende mensen die van de Levende een afgod maken van staal en beton om hun bezit te verdedigen. Nee, zo niet, maar wel als herders, als pelgrims, mensen van de weg die blijven groeien en in gesprek gaan en zoeken naar levenswijsheid, die de stem van hun hart volgen, hoe lang van jaren ze ook zijn, ze blijven in beweging en vergeten de kribbe van hun afkomst niet.

Naast de kribbe heeft Jezus, net als elke mens, een tweede oorsprong, een tweede natuur. En die tekent Lucas in de tempel van Jeruzalem. Het huis waar de Levende zijn Naam doet wonen. Daarheen brengen zijn ouders hem op de achtste dag na zijn geboorte om hem te laten besnijden en zo tot zoon van het verbond te maken. Door zijn ouders staat Jezus vanaf den beginne in de joodse traditie, zoals velen van ons door de doop in de eerste dagen van hun leven in de christelijke traditie staan. En dan opnieuw op de veertigste dag naar de tempel van Jeruzalem om hem als eerstgeborene voor te stellen en op te dragen aan de Levende. Twee tortelduiven, het geschenk van de armen, bieden zij aan en ontvangen hun kind als een kind van God terug. Dit klinkt vroom, maar is oerspannend.

Bezit wordt veranderd in een geschenk. Niet langer is dit kind van hen, hun bezit, maar het is van God en daarmee van zichzelf en heeft een unieke en eigen weg te gaan, die ouders helpen ontdekken. Want kinderen mogen geen copy van hun ouders worden, maar zijn beeldragers van God, ze zijn in zijn beeld en op hem gelijkend geschapen. Elke mens bestaat uit aarde en adem, goddelijke geestkracht. In het leerhuis van de Thora, de onderwijzing die de levensweg opent, mag en kan een mens zijn/haar ware aard en roeping ontdekken.

Daarvoor staat de tempel symbool. Op het moment dat Lucas zijn evangelielieverhaal schrijft, wordt deze tweede tempel door de Romeinen verwoest in het jaar 70 na de geboorte van de Messias. Ze is nooit herbouwd, alleen de Klaagmuur staat nog overeind als een gedenkteken. Maar de ziel van de tempel, haar geheim, is opnieuw een draagbaar heiligdom. Een boek vol verhalen en poëzie dat openligt om te lezen en te leven. En daar in die leerschool zijn Simeon, de dienaar, en de oude profetes Hanna als dragers van het bevrijdingsvisioen aanwezig. Zijn naam betekent: hoorder, luisteraar. Wie hoort zal zien. En haar naam betekent: begenadigde, betrokkene. Een loflied op Gods bevrijdende aanwezigheid (1 Samuel 2).

Vandaag, op deze eerste dag van een nieuw jaar, tussen oud en nieuw, komen twee werkwoorden, twee levenshoudingen voorbij, zoals de dichter Ed Hoornik vertelt. Hoe kun je omgaan met de nieuwe tijd? Er zijn bezitters van de tijd en er zijn ontvangers van de tijd. De tijd is van jou en je doet er mee wat je wilt. Of je krijgt de tijd. De tijd is een geschenk dat je gegeven wordt en jij gaat dankbaar en liefdevol met deze waardevolle levenstijd om. Want het is toch eigenlijk een wonder dat je er vandaag bent en ademt! Wetend hoe kwetsbaar en breekbaar en bijna niets een mens is en ook nog deel van een wereld die zowel levengevend als levensgevaarlijk is. Bezitten of ontvangen, hebben of zijn, begeren of verlangen. De bron van dit verschil heeft alles te maken met de kunst van verwonderen. Belangeloos en open kijken en luisteren naar de werkelijkheid waar de mens deel van uitmaakt en antwoord geven op de vraag die klinkt uit de werkelijkheid. Verwonderen heeft te maken met uitzien naar de bevrijdende aanwezigheid en werking in alles en ieder die leeft en beweegt. Er stroomt in ons en in de werkelijkheid een verborgen bron die je het geheim, het mysterie, van het Leven zelf kan noemen, een vreemde Ander, die wij God noemen of Jezus Messias. De naam Jezus betekent: Hij bevrijdt. En de dichter fluistert: "Zijn is zien, is luisteren, is wijken, is kind worden en naar de sterren kijken en daarheen langzaam worden opgelicht."

Wat Simeon en Hanna verwachten, waar ze naar uitzien, wordt werkelijkheid in dit gewone en onopvallende kind. In een klein kind dat vol verwondering de mensen aankijkt en met een glimlach het mooiste in mensen tevoorschijn haalt. De Messias is er, een ware zoon van Israël, een licht voor alle volken. Immanuel. De Levende woont in en tussen ons mensen als een levenwekkende inspiratiebron, die mensen tot kinderen van God maakt en ons allen tot zussen en broeders van elkaar. God als de bron van vrijheid, gelijkheid en zusterschap ver voor de Franse revolutie. Dat is het goede nieuws op deze eerste dag van een nieuw jaar. Dat wij daarvoor opengaan en de weg van de vrede en de dialoog betreden. Amen.

André Wesche